Bellek ??levselli?i Anketi

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Bellek ??levselli?i Anketi*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=17509

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Bellek ??levselli?i Anketi (B?A), bireylerin günlük ya?amda kendi bellek performanslar?na dair öznel alg?lar?n? ve ?ikayetlerini de?erlendirmek amac?yla kullan?lan bir psikometrik araçt?r. Bu ölçek, orijinal bir enstrüman?n Türk popülasyonuna yönelik uyarlama çal??mas? sonucunda geli?tirilmi?tir. ?ahin ve arkada?lar? (2013) taraf?ndan yürütülen bu çal??ma, anketin Türkçe formunun kültürel ve dilsel uygunlu?unu test ederek, Türk örnekleminde geçerli ve güvenilir bir ölçüm arac? olarak kullan?labilece?ini göstermeyi hedeflemi?tir. B?A, özellikle ya?l?l?k psikolojisi, nöropsikoloji ve klinik psikiyatri alanlar?nda öznel bellek ?ikayetlerinin de?erlendirilmesinde önemli bir rol oynamaktad?r.

Öznel bellek ?ikayetlerinin de?erlendirilmesi, objektif bellek testlerinden farkl? olarak, bireyin kendi bili?sel yeterlili?ine dair fark?ndal???n? ve kayg? düzeyini yans?t?r. Bu anket, bu öznel deneyimi nicel hale getirerek, klinik de?erlendirmelere ve ara?t?rma çal??malar?na derinlik katmaktad?r.

Anahtar Kelimeler

Bellek ??levselli?i Anketi, Öznel Bellek, Psikometri, Geçerlik, Güvenilirlik, Uyarlama, Bili?sel De?erlendirme.

Yazarlar

Selda ?ahin, Nevin Yüksel, Çi?dem Utku, Nüket E. Bodur, Ömer K. Karap?çak, N. Çi?dem Birer, Derya Kaya.

Amaç

Bellek ??levselli?i Anketinin temel amac?, bireylerin kendi bellek yetenekleri ve günlük hayatta kar??la?t?klar? bellek sorunlar? hakk?ndaki alg?lar?n? sistematik bir ?ekilde ölçmektir. Bu öznel de?erlendirme, genellikle depresyon, anksiyete veya erken bili?sel gerileme gibi durumlarla ili?kilendirilebilecek bellek ?ikayetlerinin taranmas?nda kritik öneme sahiptir.

Anket, klinik ortamlarda hastalar?n bellek performanslar?na dair ki?isel raporlar?n? elde etmek ve tedavi müdahalelerinin öznel bellek üzerindeki etkilerini izlemek için tasarlanm??t?r. ?ahin ve arkada?lar?n?n (2013) uyarlama çal??mas?, bu arac?n Türkiye'deki klinik ve ara?t?rma popülasyonlar?nda güvenle kullan?labilirli?ini sa?lam??t?r.

Yap?

B?A'n?n ölçtü?ü psikolojik yap?, esas olarak metabellek veya öznel bellek i?levselli?i olarak tan?mlan?r. Bu yap?, bireyin kendi bellek sisteminin kapasitesine, etkinli?ine ve de?i?ebilirli?ine

ARABPSYCHOLOGY.COM

dair inançlar?n? ve de?erlendirmelerini içerir. Ölçek, genellikle bellek ?ikayetlerinin s?kl???, ciddiyeti ve farkl? bellek türlerindeki (isim hat?rlama, kelime bulma, gelece?e yönelik planlama vb.) alg?lanan zorluklar? kapsayan alt boyutlardan olu?ur.

Öznel bellek i?levselli?i, objektif bellek performans?ndan farkl?l?k gösterebilir; yüksek öznel ?ikayetler her zaman dü?ük objektif performans anlam?na gelmez, ancak genellikle yüksek stres veya duygusal zorluklarla ili?kilidir. Bu nedenle B?A, bireyin bili?sel kayg? ve fark?ndal?k düzeyini ölçmek için güçlü bir araçt?r.

Geçerlik

Bellek ??levselli?i Anketinin Türkçe formunun geçerlik çal??mas?, ?ahin ve arkada?lar? (2013) taraf?ndan gerçekle?tirilmi?tir. Bu çal??ma, ölçe?in yap? geçerli?ini, ölçmek istedi?i kavram? ne derece do?ru ölçtü?ünü belirlemek amac?yla incelemi?tir. Yap? geçerli?i genellikle Aç?mlay?c? ve Do?rulay?c? Faktör Analizleri (DFA) kullan?larak incelenir.

Çal??mada ayr?ca, B?A puanlar?n?n di?er ilgili yap?larla (örne?in, depresyon, anksiyete ölçekleri veya objektif bellek testleri) olan korelasyonlar? incelenerek ölçüt ba??nt?l? geçerlik de test edilmi?tir. Bu analizler, B?A'n?n öznel bellek ?ikayetlerini objektif bili?sel gerilemeden ay?rt etme yetene?ini destekleyen kan?tlar sunmay? amaçlam??t?r. Orijinal kaynakta spesifik geçerlik katsay?lar? belirtilmese de, uyarlama çal??mas?n?n yay?nlanmas?, ölçe?in klinik kullan?m için yeterli geçerlik kan?t?na sahip oldu?unu göstermektedir.

Güvenilirlik

?ahin ve arkada?lar? (2013), Bellek ??levselli?i Anketinin Türkçe versiyonunun güvenilirlik analizlerini de yürütmü?lerdir. Güvenilirlik, ölçüm arac?n?n tutarl?l???n? ve kararl?l???n? gösterir. Bu, genellikle iç tutarl?l?k katsay?s? (Cronbach Alfa) ve test-tekrar test güvenilirli?i yöntemleriyle de?erlendirilir.

Yüksek bir Cronbach Alfa de?eri (genellikle 0.70 ve üzeri), ölçek maddelerinin ayn? yap?y? tutarl? bir ?ekilde ölçtü?ünü gösterir. Test-tekrar test güvenilirli?i ise, ayn? bireylere farkl? zamanlarda uygulanan test sonuçlar?n?n ne kadar benzer oldu?unu belirleyerek zaman içindeki kararl?l??? de?erlendirir. Uyarlama çal??mas?, B?A'n?n klinik ve ara?t?rma amaçl? kullan?m için yeterli düzeyde iç tutarl?l??a sahip oldu?unu rapor etmi?tir.

Faktör Analizi

Bellek ??levselli?i Anketinin faktör yap?s?, Türkçe uyarlama sürecinin temel ad?mlar?ndan biridir. Faktör analizi, ölçekteki maddelerin hangi temel boyutlar alt?nda topland???n? ve orijinal ölçe?in yap?sal modelinin Türk kültürü ve dilinde korunup korunmad???n? belirler.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Genellikle, Bellek ??levselli?i Anketleri (MFQ gibi) birden fazla faktörden olu?ur; örne?in, "S?k Kar??la??lan Bellek Hatalar?", "Bellek Kapasitesine Güven" veya "Bellek Stratejilerinin Kullan?m?". ?ahin ve arkada?lar?n?n çal??mas?, bu faktör yap?s?n?n Türk popülasyonunda da geçerli olup olmad???n? incelemi? ve ölçe?in çok boyutlu yap?s?n? destekleyen sonuçlar elde etmi?tir. Bu analizler, ölçek puanlar?n?n alt boyutlar baz?nda yorumlanmas?na olanak tan?r.

Enstrüman

Test Türü: Uyarlama (Adaptation) / Öz Bildirim Ölçe?i (Self-Report Scale)

Format: Likert tipi derecelendirme (Orijinal kaynakta detay belirtilmemi?tir, ancak öznel bellek anketleri genellikle frekans veya ciddiyet üzerinden Likert ölçe?i kullan?r.)

Mevcut Diller: Türkçe (Uyarlanan dil), Orijinal dil (Genellikle ?ngilizce).

Popülasyon Grubu: Yeti?kinler, özellikle öznel bellek ?ikayeti olan veya bili?sel gerileme riski ta??yan bireyler.

Ya? Grubu: Yeti?kin (18 ya? ve üzeri), a??rl?kl? olarak orta ya? ve ya?l? yeti?kinler.

Popülasyon Detaylar?: ?ahin ve arkada?lar?n?n çal??mas? genellikle üniversite ö?rencileri ve/veya klinik popülasyon (psikiyatri hastalar?) üzerinde gerçekle?tirilmi?tir.

Test Metodolojisi: Uygulama bireysel veya grup halinde yap?labilir. Kat?l?mc?lardan, günlük ya?amlar?nda bellekleriyle ilgili ya?ad?klar? deneyimlerin s?kl???n? veya ciddiyetini belirtmeleri istenir. Puanlama, genellikle alt boyut puanlar?n?n ve toplam puan?n hesaplanmas?yla yap?l?r.

Anahtar Kelimeler

Metabellek, Bili?sel ?ikayetler, Nöropsikoloji, Klinik Psikiyatri, Öznel Bellek ??levselli?i, Psikometrik Özellikler.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Selda ?ahin

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Mevcut de?il (Kaynakta belirtilmemi?tir.)

Ba?l?l?k E-posta Adresleri: Mevcut de?il (Kaynakta belirtilmemi?tir.)

Yaz??ma Adresi: Mevcut de?il (Kaynakta belirtilmemi?tir.)

ARABPSYCHOLOGY.COM

?zinler, Ücretler ve Test Y?l?

Test Y?l? (Uyarlama): 2013 (?ahin ve ark. taraf?ndan Türkçe adaptasyon çal??mas?n?n yay?nland??? y?l).

?zinler ve Ücretler: Ölçe?in ticari kullan?m? veya telif haklar? hakk?nda detayl? bilgi, sorumlu yazar (Selda ?ahin) veya ilgili yay?nc? (Klinik Psikiyatri Dergisi) arac?l???yla edinilmelidir. Akademik ve ara?t?rma amaçl? kullan?mlarda genellikle yazarlardan izin al?nmas? gerekmektedir.

Link: Ölçe?in abstract bilgisine ve potansiyel tam metin eri?imine buradan ula??labilir: web.a.ebscohost.com.

Kaynaklar

?ahin, S., Yüksel, N., Utku, Ç., Bodur, N. E., Karap?çak, Ö. K., Birer, N. Ç. ve Kaya, D. (2013). Bellek ??levselli?i Anketi'nin Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çal??mas?. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 16(3), 135-147.

Bellek ??levselli?i Anketinin Maddeleri

ÖNEML?: Orijinal kaynakta Bellek ??levselli?i Anketinin maddeleri (soru listesi) sunulmam??t?r. Maddelere eri?im için yukar?da belirtilen referans makalenin tam metnine ba?vurulmas? gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM